

**GRA DE BLAT SOTERRAT
QUE S'ESBOTZA EN PLENITUD DE VIDA**
Conferència pronunciada pel P. Josep M Recasens

DISSABTE SANT
19 d'abril de 2014

Benvolgudes/benvolguts:

Començo aquesta xerrada proposant-vos un text de l'evangeli de sant Joan i que dóna títol a la meva dissertació d'avui:

«Si el gra de blat, quan cau a terra, no mor, queda ell tot sol, però si mor, dóna molt de fruit» (Jn 12,24).

I

Aquest text de l'evangeli de sant Joan posat en boca de Jesús serà objecte de la nostra meditació en aquest mati del Dissabte Sant, un mati on domina el silenci, la pau, el repòs i l'espera anhelant del triomf definitiu del nostre Salvador, triomf que ens comunica de ple a nosaltres, els seus seguidors, que maldem per creure en ell, i estimar-lo amb cor sincer. Al llarg de la meva exposició intentaré mostrar-vos com aquest gra de blat, exemplificat en Jesús, va fent el seu procés de mort-vida fins a la seva esbotzada definitiva amb la seva resurrecció gloriosa. És a dir fins a la culminació del seu Misteri Pasqual, misteri que s'haurà de realitzar també en nosaltres a tots nivells: físic, psicològic, moral i espiritual.

Estem en el darrer dia del Tríduum Pasqual, un Tríduum que, tot i prolongant-se en tres dies, l'hem de comprendre com una unitat ja que es tracta del Misteri Pasqual del mateix Crist. Per tant les celebracions d'aquests tres dies no s'haurien de desmembrar com si fossin tres escenes de la vida de Jesús en marcs independents. Malgrat que històricament ens ho puguin semblar, des del punt de vista de la seva celebració litúrgica i del seu significat teològic ho hem d'entendre com una mateixa realitat misteriosa. Per tant, el Misteri Pasqual del Crist és present en cada moment, etapa i circumstància en les quals ell fa el seu camí d'entrega obedient a la voluntat del Pare fins al moment culminant de la seva missió quan el mateix Pare li conferirà la palma de la victòria definitiva sobre el pecat i la mort amb la seva resurrecció-glorificació.

Des del punt de vista narratiu els fets històrics dels tres darrers dies de la vida de Jesús els hem de llegir enllaçats i com si anéssim desplegant un retaule únic que ens va descobrint totes les seves virtualitats fins a la seva exposició completa. Han estat tres dies intensos de la vida de Jesús que els evangelistes, tant els sinòptics com sant Joan, ens narren amb força detalls bé que no idèntics, sinó més aviat complementaris i amb la informació i intencionalitat pròpies de cada evangelista.

II

El vespre del Dijous Sant vam reviuire la vigília de la mort de Jesús en un clima d'intimitat i de tensió. Reunits en el cenacle, Jesús i els deixebles reclinat davant la taula, es disposen a fer el sopar pasqual. Jesús els parla amb veu lenta i íntima. Tot i que el llenguatge de Jesús és prou explícit, els deixebles, en canvi, no semblen estar en la mateixa òrbita del Mestre. Fins i tot se'ls passa per alt la mateixa traïció de Judes explícitament anunciada per Jesús. Només Jesús veu acostar-se la tragèdia imminent i, tot i que humanament sembla voler trobar una mica de consolació entre els seus més íntims, es veu abocat a afrontar el fatal desenllaç en una soledat torturant de la qual n'és testimoni l'agonia de Getsemaní. És l'hora de l'adéu, hora en què Jesús els lliura el seu Testament de l'Amor significat primer amb el rentament dels peus, com un exemple de servei mutu del qual el Mestre els serveix de model. Tot seguit, la institució de l'Eucaristia vindrà a ser com l'acció salvadora continuada en la història de la seva passió, mort i resurrecció, misteri de fe i d'amor que perpetua la presència eficaç del Crist en la seva Església al llarg dels temps. Jesús es dona com aliment de vida, entrega la seva vida com a signe del seu amor més gran i invita als seus deixebles a fer el mateix amb la donació de les seves vides per l'ideal d'amor del qual ell els n'ha donat exemple.

Donar la vida equival a buidar-se, a oblidar-se, a no pertànyer-se, a lliurar-se totalment als altres per amor, pel seu bé màxim, perquè ells creixin i se sentin profundament estimats i al mateix temps contagiats del mateix amor. Amb aquest gest extrem Jesús esdevé aquell gra de blat que ell mateix posa per model i que un cop caigut a terra mor i dona fruit. Només l'amor que es dona a fons i desinteressadament és capaç de ser fecund i de donar vida.

III

Aquesta entrega total simbolitzada d'una manera forta i misteriosa en la institució de l'eucaristia tindrà la seva expressió màxima la tarda del Divendres Sant quan, clavat a la Creu, Jesús farà ofrena de la seva vida al Pare i a la humanitat de tots els temps. En l'arbre de la creu, regat per la seva sang preciosa, el gra soterrat va arrelant a la terra de la humanitat per tal de comunicar-li una vida nova, fruit de la humanitat nova que brolla del cor traspasat del Crist immortal. Diries que per esdevenir immortal havia de despullar-se de tot el seu cos mortal, buidar-lo i entregar-lo totalment al poder invencible del Pare com una donació perfecta, com un holocaust consumat fins a l'extrem. La teologia de la mort de Deu no té res de sàdic-masoquista. Jesús dona la vida perquè vol, ningú no la hi pren. Ell disposa d'una vida amagada que supera immensament la vida corporal. Per això aquesta vida immortal només pot obrir-se pas i manifestar-se plenament en l'auto-negació i despulament total. L'anorreament del Crist que canta l'himne de la carta als Filipencs quan diu que el Crist s'abaixà fins a fer-se no-res, vol dir que ell arribà a relativitzar de tal manera la seva vida corporal que només així podia ser assumida per la seva humanitat nova, invencible i immortal. En el seu anorreament, Jesús es rendeix obedientment a la voluntat del Pare com una víctima d'olor agradable. I és que a ell només li importa la glòria del Pare i estar tot ell perennement immers en el seu amor.

Però hem de tenir en compte un aspecte que sovint se'ns escapa de la passió de Jesús. Perquè donem tanta importància a la seva mort física, a la seva cruel passió —i en tenim un exemple evident en la pel·lícula *La Passió*, de fa uns anys— que se'ns escapen altres experiències autèntiques de mort del diví Mestre. La mort física amb els seus sofriments previs és la més conspícua i certament la que més ens impressiona i ens sensibilitza. És una mort que mata el pecat de la humanitat de tots els temps, i per això esdevé tan cruel i sanguinària. Només la mort de Jesús, Déu i home, Anyell innocent i sense tara ni defecte, podia fer front a tanta maldat acumulada amb tanta negativitat i desagraïment envers la bondat de Déu. L'anyell diví, venç la dolenteria i la brutícia dels nostres pecats per la seva submissió plena de mansuetud i de compassió.

Però encara hi ha, com deia, moltes altres morts cruentes que va experimentar durament en la seva humanitat i en la seva psicologia que no podem perdre de vista. Una d'elles considero que és el seu aparent escàndol davant de tot el poble. Jesús és presentat com un impostor pels prohoms del poble i això havia de produir una greu estranyesa en les persones senzilles que l'havien vist actuar durant la seva predicació itinerant. Jesús, doncs, hagué de veure's exposat a l'escàndol dels petits davant la cridòria manipuladora dels caps del poble que demanaven la seva pena de mort. La sensibilitat extrema de Jesús havia de ser tocada fortament per l'acusació injusta i despietada dels portaveus del poble. Com ell, que havia passat entre ells fent el bé, curant innumerables malalts i alimentant una gerració de gent, podia ser ara tractat com un impostor i un falsari? Tanmateix ningú no surt en la seva defensa: ni tan sols Llätzer, o els leprosos, o els cecs i paralítics que va curar no feia massa, o fins i tot aquells milers d'homes i dones que van ser alimentats per ell en la multiplicació dels pans i els peixos. Tothom fuig d'estudi, ningú no es vol comprometre. Ni tan sols els seus mateixos deixebles no fan acte de presència en defensa seva. I aquí tenim un altre aspecte torturant de la seva passió: l'abandó total dels seus i dels qui el coneixien perquè havien estat objecte de la seva benvolença. Jesús està humanament sol i assumeix en solitari el seu destí. Ell sap, però, que el Pare és amb ell i en Ell ha dipositat la seva vida i la seva esperança després de la seva filial submissió a Getsemaní.

Jesús sofreix horrors en la seva passió, físics i morals, però no es considera un derrotat, malgrat que aparentment dóna la impressió com si la seva missió hagués estat un fracàs. Aquesta seria la visió purament humana dels fets, per això els saduceus i els fariseus li diuen en forma de burla i repte: «*Si ets el Fill de Déu, baixa de la creu i creurem en tu*». Per a ells, que es consideren els guanyadors de la partida, Jesús ja s'ha acabat. Amb la creu ja no té escapatori. Per a ells Jesús ja ha deixat de ser una nosa. Amb la seva mort s'ha acabat la seva història, s'ha acabat el personatge i la seva influència. Poden dormir tranquils aquell divendres i celebrar la Pasqua amb el cor ben eixamplat i sense neguits.

El crit desconcertant de Jesús a la creu: «*Déu meu, Déu meu, perquè m'heu abandonat*» és un clam de confiança, una pregària imprecant al Pare en qui ell ha posat tota la seva vida, més que un crit de desesper. Justament aquestes

paraules enceten el llarg salm 22 (21) amb el qual Jesús s'identifica i que molt ben segur ell deuria intentar de recitar alguns fragments del mateix. Amb els braços oberts immobilitzats per la crueltat horrible dels claus que van foradar les seves mans i els seus peus, és tot una llaga vivent en actitud de pregària. Aquelles mans que tan generosament va allargar cap als malalts i pecadors, aquells peus que incansablement van recórrer els camins polsegosos d'aquell pedaç de terra on ell va escampar la predicació joiosa de l'evangeli del Regne, ara, totalment impossibilitats, expressen paradoxalment d'una manera més autèntica encara el miracle d'un amor totalment entregat, d'un amor universalment salvador que abraça sense excepció tots els homes i dones de tots els temps.

Però Jesús està en mans de Déu i no dels homes. I Déu té uns plans sobre ell i sobre la humanitat que van molt més enllà dels migrats projectes humans. Jesús, certament mor a la creu en un ambient no gens propici, rodejat de personatges que no paren d'insultar-lo i de mofar-se d'ell enmig dels cruelíssims turments. Però ell no és un home qualsevol. Ell és el Fill de Déu, i, malgrat la seva derrota aparent, la mort no tindrà la darrera paraula. Calia la seva mort per tal que, com a gra de blat mort a terra, la seva mort s'esbotzés en plenitud de vida, tal com Ell mateix ja havia predit. Tal com diu la carta als Hebreus, també nosaltres hem de morir amb ell sortint fora del campament i carregats amb el seu oprobí (cf. 13,13). El deixeble s'ha d'identificar amb el Mestre fins a les darreres conseqüències. Molt bé ho han entès els màrtirs de tots els temps. Potser a nosaltres no se'ns demanarà de morir físicament pel Mestre, però si que ens cal una adhesió ferma a la seva persona i al seu destí. Altrament no arribarem a experimentar en nosaltres la força transformadora del seu Misteri Pasqual, el pas de la mort a la vida, del pecat a la gràcia, de la fosca a la llum. Gra de blat en transformació permanent.

Jesús mor rodejat de tota mena de personatges. Entre els seus, hi ha valenta i ferma al peu de la creu Maria, la seva mare dolorosa, tan centrada en la imatge adolorida del seu dolç Jesús que no fa cas dels insults blasfems amb què els fariseus i saduceus no cessen d'escarnir-lo, i d'alguna manera també a ella mateixa. Va acompanyada de Joan, el deixeble estimat, de Maria Magdalena, la deixeblla valenta i incondicional, i de Maria, muller de Cleofàs, un dels deixebles amb qui Jesús es faria trobadís camí d'Emaús després de la seva resurrecció. Per altra banda hi ha dos lladres que fan com d'escolta burlesca al Rei dels jueus, l'un a la dreta i l'altre a l'esquerra. Els soldats que fan guàrdia asseguts a terra jugant i rient amb els vestits de Jesús tot fent-se'ls a sorts i esperant que mori. Els fariseus i saduceus que, des de lluny contemplen burlescament l'escena esperant desfer-se d'ell ben aviat perquè tenen pressa per celebrar la Pasqua, quan l'autèntica Pasqua és l'espectacle que ells presenciaven en actitud blasfemant. Més enllà, homes i dones del poble que, impotents davant la crueltat de l'escena, contemplen Jesús qui sap si amb una actitud compassiva.

I nosaltres quin paper representem en aquesta escena? Perquè no és qüestió de contemplar-la des de fora, com els espectadors que assisteixen a les representacions populars de les passions d'Olesa o Esparraguera. No, no, nosaltres hem de voler ser actors dins aquest magne escenari. I hem de

demanar a Déu que ens hi introdueixi activament per tal de prendre part solidària en la passió de Jesús i així ser més conscients del seu Misteri Pasqual.

Jesús, però, no baixa de la creu sinó que mor en la seva divina humanitat. Jesús no ha jugat mai a la màgia i encara menys en aquests moments dramàtics. El nostre Déu és un Déu seriós i compromès fins a les darreres conseqüències. Calia la seva mort sense la qual no se'ns obriria la porta immensa de la seva Resurrecció. Però això ho sabem nosaltres, que som al final de la pel·lícula, tot i que ell també havia anunciat clarament als seus deixebles que al tercer dia ressuscitaria. Tot amb tot la resurrecció suposaria una novetat inaudita i mai sospitada. I calia també la seva passió i mort com a exemple per a nosaltres i per tal que ell portés a terme íntegrament la seva solidaritat amb el dolor humà.

En l'evangeli de sant Joan, la creu és vista des d'un punt de vista més teològic-místic com una exaltació, com el tron de glòria de Jesús des d'on atreu tothom cap a ell. Tot comparant-lo amb la imatge de la serp penjada en forma d'estendard que guaria els israelites que la miraven després d'haver estat picats per les serpents en el desert, tal com ens narra el llibre dels Nombres, també la creu de Jesús és vista per sant Joan com el lloc de la victòria triomfal de Jesús així com un sagrament de salvació per a tots aquells que s'hi adhereixin amb fe. *Mireu l'arbre de la creu, cantàvem ahir després de l'adoració, on morí el Salvador del món.* Que aquest mirar amorosament i amb fe la creu de Jesús sigui també per a nosaltres un signe d'esperança i de salvació.

IV

Mirem encara de viure intensament cada moment d'aquests dies. Un cop mort Jesús és desclavat i davallat de la creu gràcies a la col·laboració de dos deixebles del grup del sanedrí, Josep d'Arimatea i Nicodem. Eren homes plens de bona voluntat i que veneraven Jesús i creien en el seu missatge, però no obertament, per no fer-se mal veure pel sanedrí. Malgrat tot donen la cara davant Pilat i li demanen que els deixi enterrar Jesús. Obtenen el permís del governador i després de desclavar-lo el baixen de la creu. Quina humanitat! Quin goig poder tocar el cos de Jesús! Amb quina delicadesa el desclavarien i el baixarien de la creu despenjant-lo amb el llençol! Un privilegi d'amor al Mestre en l'acte solidari de donar-li digna sepultura.

Però abans, volem contemplar encara la icona de la Mare Dolorosa amb el seu diví Fill mort a la seva falda, traspassada de dolor, com havia profetitzat el vell Simeó, però amb la dolça consolació de poder tocar el seu sagrat cos nafrat i recordar els anys de la seva infantesa i el moment únic del seu infantament. No, Maria, no viu aquests moments amb expressió tràgica, desesperada i desconsolada, tal com moltes vegades hem contemplat en moltes representacions artístiques. Maria és la Mare de l'Esperança i sap que el seu Fill és el Fill de Déu i que Déu dirà la seva paraula sobre ell en el seu moment. Però els seus sentiments són prou delicats com per compadir-se de tota la crueltat de què ha estat objecte, ell el més bell de tots els homes, ara totalment desfigurat, ensangonat i demacrat per la insensibilitat dels homes, Jesús, el més bell i el

més bo de tots. Maria exerceix al peu de la creu i en el davallament del cos del seu Fill la seva missió corredemptora.

Del sepulcre i de la sepultura se n'havia encarregat el benestant Josep d'Arimatea qui justament disposava d'un sepulcre nou tallat a la roca prop del Calvari. I Jesús és traslladat cap al sepulcre amb un seguici exigü que no arriba a deu persones, ell a qui les multituds no el deixaven ni temps per menjar, en el seu moment definitiu només es veu rodejat dels seus més incondicionals, i encara. Jesús completa el seu cicle vital amb la sepultura després d'un mínim embalsamament fet a corre-cuita donada l'hora fosca de la vigília del dissabte pasqual.

En l'evangeli de sant Mateu hi ha un detall curiós sobre la sepultura de Jesús per part de Josep d'Arimatea que voldria compartir amb vosaltres. Diu així: *«Josep prengué el cos (de Jesús), l'embolcallà amb un llençol net, i el va dipositar en el seu sepulcre nou, que s'havia fet tallar a la roca; després féu rodolar una gran pedra a la porta del sepulcre i se n'anà»* (27,59-60). Voldria destacar dos petits detalls. El primer, que el sepulcre era nou, propietat particular del mateix Josep d'Arimatea i que ell s'havia fet fer per a ell mateix, un gest d'autèntica generositat envers Jesús, pobre de solemnitat des del pessebre a la sepultura, i que ha de ser enterrat en un sepulcre manllevat. Aquest sepulcre, però, esdevindria el monument més important de tots els segles. El segon és la cua del final de la cita quan l'evangelista diu *«i (Josep) se n'anà»*. És a dir, missió acomplerta. Jesús està ben tancat en el sepulcre i cadascú a casa seva. No cal esperar res més. Dues dones, però, es queden encara vetllant vora el sepulcre, enyorant la presència del Mestre. Les dones sempre tenen una intuïció especial i una esperança invencible. Justament seran elles els primers testimonis de la resurrecció del Crist, i Maria Magdalena la primera de totes en ser afavorida per l'aparició del Ressuscitat.

«Porque en este sepulcro de oscura muerte le conviene estar —al alma— para la espiritual resurrección que espera», diu sant Joan de la Creu en el comentari a la *Noche Oscura del alma*. El doctor místic compara l'ànima en la seva nit passiva com l'estat del Senyor en el sepulcre en espera de la resurrecció. Perquè Jesús en l'obscuritat i en la pau del sepulcre no feia altra cosa que esperar l'Esperit Sant vivificador que li conferiria una nova i perpètua vida. Jesús, tot i que era el Fill, hagué d'esperar tres dies i tres nits el moment volgut pel Pare per rehabilitar-lo, perquè el gra de blat s'esbotzés en plenitud de vida en el silenci i en l'obscuritat més allunyats de la realitat externa. Com podia aquell sepulcre gèlid i espai de mort retenir aquell que era la llum del món i la vida a desdir? *No abandonareu la meua vida enmig dels morts*, cantem en una antifona d'aquest dissabte sant. *Ni deixareu caure a la fossa el qui us estima*, llegim al salm 15. El cos de Jesús no va provar la corrupció. No podia provar-la ell que era l'Autor de la vida. Llätzer estigué en el sepulcre durant quatre dies i segons la seva germana Marta, ja començava a descompondre's. Jesús no va tenir temps a ser atacat per la corrupció i va ressuscitar després d'haver davallat als inferns, com diu el credo apostòlic, per alliberar els qui vivien a la fosca i a l'ombra de la mort en text del càntic de Zacaries, com ja coneixereu. Per tant, fins i tot mort, Jesús porta a terme una nova missió, la que sempre ha estat pròpia d'ell i que està

inclosa en el seu mateix nom: salvar, —Jesús vol dir, Déu salva— alliberar, donar vida i esperança.

Aquesta prolongada estada de Jesús en el sepulcre hauria de ser també una lliçó per a nosaltres per tal que, com ell, aprenguem a ser pacients amb Déu tot esperant el seu alliberament en les circumstàncies adverses que ens presenti la vida. Que la nostra solidaritat amb Jesús ens faci esperar confiats en el seu gest salvador envers nosaltres.

V

Vet aquí com Jesús, grat de blat soterrat, comença una nova etapa ja fora del temps i de l'espai. Que Jesús va ressuscitar ens ho han testimoniat els seus deixebles, però la resurrecció en si mateixa és un fet meta-històric que escapa a qualsevol comprovació experimental, pertany al rang del diví. Per la seva resurrecció el Crist no és solament el Vivent per excel·lència sinó també aquell que dóna vida i la dóna a desdir als qui creuen en ell. Des del moment de la resurrecció de Jesús tot un riu de vida s'escampà per tot el món i fins i tot per tot l'univers. La resurrecció de Jesús és un fet únic i irrepetible, però els efectes de la mateixa arriben a tota la humanitat de tots els llocs i de tots els temps ja que es tracta d'un fenomen diví i la persona que l'experimentà és Déu mateix. D'aquí ve que la seva eficàcia tingui una dimensió universal.

La plenitud de vida que brolla de la resurrecció del Senyor és el fruit del seu anorreament total i entrega incondicional a la voluntat del Pare. Jesús va ser coherent fins al final i la seva mort i la seva resurrecció revelen la tensió amb què va viure la seva vida sempre projectada envers el disseny salvador del Pare. L'anorreament de Jesús no vol dir menyspreu de la seva humanitat, sinó que equival més aviat a una ofrena, a un holocaust d'olor agradable en el qual el Pare s'hi complau, no per una mena de sadisme que s'alegrés del seu sofriment, sinó per l'oblació i entrega de la seva obediència amorosa. Jesús havia dit que qui no és nega a si mateix no pot ser deixeble seu. Negar-se un mateix, com deia més amunt, equival a relativitzar-se, a oblidar-se un mateix, a aprendre a morir a tot l'egoisme que ens esclavitza i ens oprimeix. I és que només morint a aquest jo dominador i voluble serem capaços de transcendir la nostra realitat més carnal i esdevindrem ésser lliures per estimar sense traves. També nosaltres podrem experimentar d'aquesta manera els efectes d'una resurrecció interior i ser portadors de vida i esperança. Si hem seguit Jesús en el seu camí de la creu, portant cadascú de nosaltres la creu que se'ns va presentant al llarg de la nostra vida, també tindrem el goig de ressuscitar amb ell. Aquest gra de blat soterrat que s'esbotza en plenitud de vida pot ser per a nosaltres com la imatge d'una guspira de resurrecció empeltada en la força invencible de la resurrecció del nostre Senyor i Redemptor.

Bona Pasqua!